

тоталітарних катастроф, або пам'ятками війни, які теж характеризують цю історико-культурну зону. Тобто діалог культур, діалог комунікації туриста як суб'єкта культури і того регіонального надбання, регіонального історико-культурного потенціалу може здійснюватися по-різному. І тут потрібно задіяти усі механізми підвищеної інтеракції, підвищено діалогізму, інтерпретативного, мистецького пошуку, організованого як певний сценарій, режисура, і разом онтологічного, глибинного, фундаментального вимірів, що свідчить про вічні цінності, які існують на землі.

Таким чином, сама регіональна політика культурного туризму повинна будуватися на підставі комплексного підходу, де історико-культурне надбання цього регіону розгортається в різних контекстах і дає можливість людині ідентифікувати себе з тим простором, який вона сприймає як героїчний, гіпотетичний, піднесений або безкінечний.

Список використаних джерел

1. Конвенція ЮНЕСКО об охорані всесвітнього культурного і природного спадщини. – М., 1972. – 96 с.
2. Кизима В. В. Человек в ландшафтных порядках бытия // Тоталогічні образи ландшафту. – К.: ДКККиМ, 20006. – С.8–17.
3. Квартальнов В. А. Стратегический менеджмент в туризме: современный опыт управления / Квартальнов В. А. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 496 с.
4. Азар В. И. Экономика и организация туризма / Азар В. И. – М.: Статистика, 1972. – 184 с.
5. Любичева О. О. Туристичні ресурси України / Любичева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І.: навчальний посібник. – К.: Альтапрес, 2007. – 369 с.
6. Национальное и региональное планирование туризма: Материалы ВТО. – 1994. – 21 с.
7. Ориентация на развитие туризма или на культурные программы, адресованные местному населению // Культурная политика в Европе: выбор стратегии и ориентиры: сборник материалов / Сост.: Е. И. Кузьмин, В. Р. Фирсов. – М.: Либерия, 2002.
8. Орлов А. С. Концепция социологии рекреации // Социс. – 1990. – №9. – С.102–106.
9. Туристична діяльність в Україні: Нормативно-правове регулювання. – К.: КНТ, 2006. – 464 с.
10. Краткий толковый словарь международной туристской терминологии Многоязычный словарь терминов // Издание на русск.яз. – Монако–Москва, 1980. – С.92.
11. Гордин В. Э., Сушинская М. Д., Яцкевич И. «Теоретические и практические подходы к развитию культурного туризма // Конференция культуры и туризма на пороге XXI века. – СПб.–Эдинбург, 2000 – С.18.

References

1. Konvencija JuNESKO ob ohrane vsemirnogo kul'turnogo i prirodnogo nasledija. – M., 1972. – 96 s.
2. Kizima V. V. Chelovek v landshaftnyh porjadkah bytija // Totalogichni obrazy landshaftu. – K.: DKKKiM, 20006. – S.8–17.
3. Kvartal'nov V. A. Strategicheskij menedzhment v turizme: sovremennij opyt upravlenija / Kvartal'nov V. A. – M.: Finansy i statistika, 1999. – 496 s.
4. Azar V. I. Jekonomika i organizacija turizma / Azar V. I. – M.: Statistika, 1972. – 184 s.
5. Ljubiceva O. O. Turystychni resursy Ukrainy / Ljubiceva O. O., Pankova Je. V., Stafijchuk V. I.: navchal'nyj posibnyk. – K.: Al'tapres, 2007. – 369 s.
6. Nacional'noe i regional'noe planirovanie turizma: Materialy VTO. – 1994. – 21 s.
7. Orientacija na razvitie turizma ili na kul'turnye programmy, adresovannye mestnomu naseleniju // Kul'turnaja politika v Evrope: vybor strategii i orientiry: sbornik materialov / Sost.: E. I. Kuz'min, V. R. Firsov. – M.: Liberiya, 2002.
8. Orlov A. S. Konceptija sociologii rekreacii // Socis. – 1990. – №9. – S.102–106.

9. Turystychna dijal'nist' v Ukraini: Normativno-pravove reguljuvannja. – K.: KNT, 2006. – 464 s.

10. Kratkij tolkovyj slovar' mezhnarodnoj turistskoj terminologii Mnogojazychnyj slovar' terminov // Izdanie na russk. jaz. – Monako–Moskva, 1980. – S.92.

11. Gordin V. Je., Sushinskaja M. D., Jackevich I. «Teoreticheskie i prakticheskie podhody k razvitiu kul'turnogo turizma // Konvegencija kul'tury i turizma na poroge XXI veka. – SPb.–Jedinburg, 2000 – S.18.

Bondarchuk–Chugina I. Yu., Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Nikolayev Branch of the Kyiv National University of Culture and Arts (Ukraine, Mykolaiv), rubkaz65@gmail.com

Buduratskaya V. O., master student, Kiev University of Culture (Ukraine, Kyiv), rubkaz65@gmail.com

Tourist activity as a means of actualization of cultural regional resources

The article states that the actualization of cultural regional resources cannot look like a program that is carried out geographically. The regional approach to the definition of the cultural and historical potential of Ukraine and the proposed strategy for tourism development are analyzed.

Keywords: resource, «cultural tourism», recreational potential, cultural potential, tourist region, tourist infrastructure.

* * *

УДК 001(091)

Бороздих Н. В.,
аспірантка відділу соціології та методології науки,
ДУ «ДНТПІН ім. Г. М. Доброва НАН України»
(Україна, Київ), natalia.borozdyh@ukr.net

Науково-популярні журнали: реалії та проблеми

Дослідники наукової комунікації та періодики в Україні відзначають, що нині сформувалася певна система наукових, фахових і науково-популярних періодичних видань, яка певною мірою відповідає новим умовам існування науки і техніки. В Україні виходить близько 50-ти назв журналів, які позиціонують себе як науково-популярні. З них 47 офіційно зареєстровані в Державному реєстрі друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктах інформаційної діяльності. Не дивлячись на останньо велику кількість найменувань представлених журналів, на сьогодні якісних науково-популярних журналів, в яких висвітлювалися б проблеми науки, техніки та освіти суттєво недостатньо [1].

Ключові слова: науково-популярні журнали, популяризація науки, друковані журнали, електронні журнали, наукова журналістика.

Мета статті. Оскільки кількість електронних журналів перевищує друковані, постає питання про доцільність друкованих науково-популярних видань, особливо в еру інформаційних технологій. Доцільно визначити, чи сприяють науково-популярні журнали популяризації науки в Україні та в якій мірі? Визначити місце електронних та друкованих версій та їх значимість для відповідної аудиторії.

Згідно класифікації журналів за функціональним призначенням науково-популярний журнал повинен містити статті та матеріали про теоретичні, експериментальні дослідження в галузі науки, культури та практичної діяльності, сприяти самоосвіті та поширенню знань, формувати критичне мислення, науковий світогляд. До цього виду відносяться й журнали для дітей. Функціональне призначення таких журналів це формування наукового світобачення читача, його світогляду, популяризація досягнень науки та техніки.

В 1970–х рр. про редакторське опрацювання текстів було написано небагато, це, зокрема, праці радянських дослідників В. Іваницького, Е. Шлюпера.

Що ж до вивчення цієї теми на сучасному етапі, то серед українських учених заслуговують на увагу роботи Н. В. Зелінської, А. І. Радченко, В. І. Хоревіна, В. В. Хохлачова, О. Коновця, Е. Огар, В. Шевченко, які висвітлюють окремі аспекти функціонування сучасних науково-популярних журналів. Однак відчувається брак наукових досліджень щодо сучасних науково-популярних журналів в українському інформаційному просторі [2].

Згідно з рейтингом соціальної мережі для українських учених Scientific Social Community виділяється 5 науково-популярних журналів: журнал соціальної критики Спільне (Commons), академічний журнал «Світогляд», «Станіславський натураліст», журнал «Країна знань», дитячий журнал «Колосок». На наш погляд слід додати наступні видання такі, як всеукраїнський науково-популярний журнал «Світ фізики», «Наука і суспільство» та «Наука і техніка». А з нових журналів – це журнал «Куншт», та «Еверест».

У 2011 році видавництво «Академперіодика» разом з науковими установами випускала комплекти 40 наукових періодичних видань та повно кольоровий загальноакадемічний науково-популярний журнал «Світогляд». Журнал Світогляд – науково-популярний журнал, який видається українською мовою. Заснований у 2006 році. Засновниками є Національна академія наук України, Головна астрономічна обсерваторія НАН України. Серед україномовних науково-популярних видань, що існують зараз в Україні, журнал «Світогляд» створювався для популяризації знань Національною академією наук України та Головною астрономічною обсерваторією НАН України. Це видання відсутнє у вільному продажі, але воно має хороший потенціал для того, щоб стати популярним і читабельним науково-популярним журналом для всієї України. Специфікою журналу є проблемно-орієнтований підхід до добору матеріалу. При аналізі номерів журналу «Світогляд», спостерігається тенденція до тематичного принципу підбору матеріалів. Наприклад, в 4 номері науково-популярного журналу «Світогляд» за 2017 рік (липень–серпень), цікавими думками та фактами поділилися 17 авторів – фахівців із різних галузей науки, освіти й мистецтва. Спогадами про духовних лідерів української нації Богдана Гаврилишина та Любомира Гузара розпочинає журнал його головний редактор академік Ярослав Яцків. Кандидат мистецтвознавства написав статтю «Анатолій Куш: стрілець, що поціляє в простір». Про подвижницьку та просвітницьку працю Всеукраїнського благодійного культурно-наукового фонду Т. Г. Шевченка, яка триває ось уже 25 років, розповідає член правління цього фонду Валентин Бугрим у статті «В своїй хаті своя правда...».

У рубриці «Україна сучасна» два члени НАПН України Василь Ткаченко (у статті «Ідентичність і безпека України: куди йдемо?») та Ольга Сухомлинська (у статті «Героїзм і героїчне у вихованні: вчора і сьогодні») розмірковують над актуальними питаннями сьогодення й напрямками суспільного розвитку. До 100-річчя від часу заснування Національної академії наук України директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України академік Юрій Шемшученко презентує матеріал «Портрети Миколи Василенка – другого президента Академії». «Про

нагальні проблеми атомної енергетики України» пишуть академіки НАН України Олександр Бакайта Віктор Бар'яхтар. Аналізуючи стратегічні перспективи вітчизняної атомної енергетики, автори висувують першочергові завдання для розроблення ефективної і реалістичної програми розвитку ядерної енергетики в нашій державі. Керівник прес-центру Західного наукового центру НАН України та МОН України Богдан Залізняк публікує інтерв'ю з директором Карпатського відділення Інституту геофізики імені С. І. Субботіна НАН України доктором фізико-математичних наук Валентином Максимчуком «Україна здобула і зберігає почесний статус антарктичної держави». Розповідь про експедиції українських учених в Антарктиці та їхні наукові праці чудово доповнює есе завідувача лабораторії Інституту зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України кандидата біологічних наук Віталія Смаголя «День, що залишиться назавжди в безстрашному серці та вдячній пам'яті кожного полярника» про найголовніше свято полярників – Мідвінтер. У рубриці «Видатні особистості» кандидат педагогічних наук Алла Таньшина розміщує біографічний нарис «Наш співвітчизник академік Микола Шульга» про провідного українського вченого в галузі квантової електродинаміки й фізики взаємодії частинок великої енергії з речовиною. Без науково-популярної літератури високого рівня розвиток науки неможливий, стверджує доктор фізико-математичних наук Максим Стріхав у матеріалі «Як «звичайні генії» роблять науку», презентуючи книгу Джіно Клаудіо Сегре в українському перекладі. Стислий огляд результатів найвищих досягнень сучасної спостережної космології можна прочитати у статті директора Астрономічної обсерваторії Львівського національного університету імені Івана Франка доктора фізико-математичних наук Богдана Новосядлого «Космічна обсерваторія «Planck»: місія завершена, результати вражають». Про «Перспективи комп'ютерного конструювання литих металовиробів» пише старший науковий співробітник Фізико-технологічного інституту металів і сплавів НАН України кандидат технічних наук Володимир Дорошенко, пригадуючи слова В. Вернадського: «Я хочу зрозуміти ті сили, які криються в матерії, я хочу пізнати ті причини, які примушують її бути в тих правильних, математично гармонійних формах, в яких ми всюди бачимо і відчуваємо її». Учений секретар Відділення літератури, мови та мистецтвознавства НАН України кандидат філологічних наук Костянтин Буркуту у нарисі «Дрогобич» розповідає про місцеві цікавинки та запрошує відвідати це стародавнє місто. Студент Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя Михайло Ломоносов дослідив історію родини відомого мореплавця та океанографа Юрія Лисянського у роботі «Дещо про родину Лисянських». У рубриці «Новини книговидання» анонсується книга ректора Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова академіка НАПН України Віктора Андрущенка «Світанок Європи».

Розглядаючи інтернет-журнал соціальної критики «Спільне» ми з'ясували, що це українське ліве інтелектуальне видання, засноване 2009 року. Як інтернет-портал представлений на сайті <http://commons.com.ua/>. В журналі висвітлюються широке коло тем – української та міжнародної політики, економіки,

освіти й науки, екології, гендеру, культури тощо – використовуючи потужний апарат сучасних критичних соціальних теорій. За час існування журналу редактори познайомили українську аудиторію зі значною кількістю прогресивних вітчизняних авторів, а також із сотнями текстів відомих іноземних науковців та публіцистів. «Спільне» видає аналітичні статті, що проходять внутрішнє рецензування, інтерв'ю, репортажі, колонки із суб'єктивним поглядом на актуальні події. Окрім регулярних публікацій на сайті, випускаються друковані номери «товстого журналу», присвячені окремим соціально–економічним проблемам та актуальним політичним процесам [3].

Журнал «Спільне» – некомерційне видання, не афілійоване з жодною політичною партією чи організацією. Він відкритий для авторів із різними поглядами, що пропонують цікаві ідеї та небанальний соціально–критичний аналіз актуальних подій і процесів. Водночас колектив редакції стоїть на антикапіталістичних та інтернаціоналістичних засадах і надає перевагу матеріалістичному аналізу суспільства [4].

Журнал «Станіславський натураліст», який засновано в 2008 р., видається 1 раз на два місяці. Оперативно реагує на актуальні новини науки. Сайт видання [5]. Журнал поширює інформацію про новини науки і техніки пов'язані із біологією, екологією, палеонтологією та суміжними галузями знань, з метою підвищення обізнаності населення та підвищення рівня екологічної свідомості громади. Не дивлячись на регіональний характер (сфера розповсюдження: Івано–Франківська область), журнал є всеукраїнським про що свідчить тираж у 3 тис. екз.

Журнал «Країна знань», який орієнтується на юнацьку аудиторію заснований в 2001 р. організацією «Науково–освітня спілка «Майбутнє». З 2005 р. Співпрацює з Всеукраїнською організацією «Союз обдарованої молоді». Періодичність – 10 разів на рік. Журнал охоплює широке коло питань фізики, хімії, історії. Особливість видання: майже кожний номер має цікаві фізичні або математичні задачі, розраховані на школярів різного віку. Журнал представлено в мережі: www.rpd.univ.kiev.ua/kraina/

Всеукраїнський науково–популярний природничий журнал для дітей та юнацтва «Колосок», який виходить 12 разів на рік українською мовою заснований в січні 2006 року. Назва журналу співпадає з назвою щорічного Міжнародного природничого інтерактивного конкурсу «Колосок», який проходить з 2003 р. за сприяння МОН серед учнів 1–11–х класів. Редакція виступає ініціатором проведення Всеукраїнського Інтернет – конкурсу «Учитель року». Журнал представлений в мережі «YouTube», Facebook. Особливості журналу полягають в застосування інтегрованого підходу в поданні природничих знань; розвивальний характер, використання засобів популяризації наукових відомостей з орієнтацією на широку читацьку аудиторію; належна культура художньо–технічного оформлення і поліграфічного виконання; інтерактивний характер (відповідні сторінки журналу залучають читачів до індивідуальної та колективної пізнавальної, дослідної, творчої діяльності читачів цінною політикою журналу та варіантів його розповсюдження, тощо).

В всеукраїнському науково–популярному журналі «Світ Фізики» висвітлюються відомі та маловідомі фізичні явища; здобутки українських фізиків, їхній внесок у вітчизняну та світову науку, цікаві факти їхнього життя; розглядаються актуальні питання викладання фізики у школі, задачі фізичних олімпіад різних рівнів; публікується інформація щодо проведення Всеукраїнських та Міжнародних фізичних турнірів, фестивалів, конференцій.

Журнал «Наука і техніка», який засновано в 1996 р. В Україні заснований в 2006 р. Значний обсяг публікацій в журналі займає військово–технічна тематика. Постійними рубриками в журналі є: авіаційний і корабельний каталоги, а також бронекаталог. Поява журналу пов'язана з традицією радянських науково–популярних видань таких як «Техніка – молоді», «Знание – сила», «Наука и жизнь». В Україні подібних широкопрофільних журналів не видавалось. Перший номер – тираж 2500 прим., обсяг – 64 стор. В журналі докладні, наповнені фактами оригінальні статті для вдумливих читачів. Особливість журналу – відсутність реклами. Фактично 80% обсягу матеріалів у журналі створені вітчизняними авторами й стосуються загальнонаукових питань і мають відношення до тих чи інших регіонів України. Тематика матеріалів номеру порівну розділена між наукою і технікою. Особливістю журналу є вклейки з кресленнями і малюнками техніки. Журнал «Наука і техніка» у своєму розвитку орієнтувався на потреби читачів, про що й заявлялося в редакційній статті одного з номерів щодо оформлення видання («нас будет интересовать Ваше мнение и Ваши пожелания»), а також щодо змістового наповнення (анкета читача на останній сторінці). Часопис друкує також критичні листи–відгуки читачів на свої матеріали. Згадана анкета спрямована на вивчення читача крізь призму соціального стану, захоплені, зацікавленості в самому журналі, його цінному варіанті, розповсюдженні тощо. Активізувавши читачів висловити свою думку, журнал отримав неоціненні відомості для зростання тарозширення власної аудиторії, адже саме з її вивчення слід починати створення будь–якого продукту й не лише видавничого.

Проблема сучасних науково–популярних журналів полягає в тому, що, згадуючи шалені тиражі цих видань за часів Радянського союзу, видавці інколи забувають про відмінності тодішнього й теперішнього часу в економічному, історичному, геополітичному та культурному розрізах. Нині майже усі видання, яку б виховну й освітню функції вони не несли, насамперед, залишаються приватним проектом. Прибутковим журнал може зробити лише адекватне реагування на вимоги й правила ринку, що неможливе без знання мінімальних основ менеджменту та маркетингу. Наприклад у журналі «Наука і техніка» було застосовано прийом продажу попередніх номерів за меншою ціною, ніж найсвіжіший: у кожному номері журналу друкується купон, де можна відмітити бажані номери. Утім при усій правильно проведеній редакційній та менеджерській політиці, назвати журнал повністю українським не вдається через його російськомовність [6]. Тираж журналу по рокам змінювався. Так у 2006–2500 екз., в 2011– 18000, а в 2015 вже 5000 екз.

Найдавніший науково–популярний часопис України, журнал «Наука і суспільство» заснований у серпні

1923 р. Перша назва «Знаття», згодом «Знання», «Наука і життя» (1951–1965 рр.). У складі редколегії були письменники Остап Вишня, Григорій Косинка, Володимир Сосюра, Павло Тичина та ін. Одним із головних напрямів журналу було висвітлення ролі науки у створенні нової техніки й технології, у розвитку народного господарства країни. У 70–80-х рр. – тираж приблизно 100 тисяч примірників. У 80–90-х рр. – відстежував суспільно-політичні тенденції та описував суспільно-наукові проблеми. Видання виходить під керівництвом Товариство «Знання» України (раніше – Тов-во «Знання» УРСР). Журнал «Наука і суспільство» – часопис, який практикує висвітлення широкого діапазону тем становлення громадянського суспільства, утвердження української національної ідеї, розвитку пріоритетних напрямків фундаментальних наук.

Розрахований на вікову аудиторію 15–30 років, журнал «Куншт», приверне увагу людей зацікавлених у мистецтві, гаджетах, технологіях. Спроба «затягнути» у свої читачі тих, у кого ще немає стійкого інтересу до науки. Журнал віддає пріоритет дизайну та висвітлювання по одній тематиці за номер. Представлений в мережі: <https://www.facebook.com/kunsh?nref=lhc>.

Розглядаючи журнал «Еверест» ми помітили, що видання поєднує строгість і точність наукових досліджень та творчу нестандартність дизайнерського підходу. Журнал має п'ять рубрик: «Довкілля», «Фауна», «Флора», «Космос» і «Технології», які містять цікаві відомості та останні дослідження щодо живої природи, космосу та новітніх технологій. Головною особливістю художньої концепції «Евересту» є динаміка на кожній його сторінці, що у свою чергу уособлює та підкреслює і динамічність його тематики – потоку нових знань і досліджень із різних галузей науки. Журнал видається кафедрою мультимедійних технологій та медіа дизайну інституту журналістики КНУ ім. Шевченка з 2017 р.

Розглянемо журнал, які випускає Товариство Знання, «Трибуна», співзасновниками якого є Товариство «Знання» України, Національна спілка журналістів України. Журнал є часописом громадсько-політичної та теоретичної думки України, популяризатором сучасних наукових ідей, ефективних шляхів вирішення соціально-економічних проблем розбудови нашої держави. Журнал постійно відкриває нові імена політиків, вчених, громадських діячів, митців. Часопис систематично висвітлює діяльність Товариства «Знання» України. При редакції журналу плідно працює клуб «Інтелект України». Щорічник «Наука і культура». Це Ілюстроване видання – своєрідний енциклопедичний літопис здобутків українських науковців, митців. На його сторінках систематично публікуються нариси, аналітичні матеріали про сучасні досягнення країни в галузі науки і культури, висвітлюються маловідомі сторінки історії України, подаються розповіді про життя і складну долю звятижних борців за незалежність України [7].

Науково-популярний астрономічний часопис «Наше небо» видає Київський планетарій Товариства «Знання». Головним редактором якого є – Чурюмов К. І., український астроном, першовідкривач комет Чурюмова–Герасименко (1969) та Чурюмова–Солодовникова (1986), член-кореспондент Національної академії наук України, України. Мета часопису – популяризація

науки та розповсюдження астрономічних знань. Гасло часопису – «Астрономія для всіх!».

Всі розглянуті науково-популярні журнали існують в друкованому та електронному вигляді. Оскільки в сучасному світі спостерігаються дуже швидкі науково-технічні зміни, інформація про які висвітлюється спочатку в інтернеті, а потім з'являється в друкованому вигляді тому, як показує час, електронна версія має низку переваг в порівнянні з друкованою. Наприклад, постійно поповнюється база новітніх публікацій. Анотації та повні вихідні дані статей надаються в html-форматі, а тексти супроводжуються з малюнками, таблицями і фотографіями і надаються в pdf-форматі. Читач отримує якісно підготовлений матеріал.

Потреба суспільства в науково-популярних журналах визначається насамперед тим, що читачам цікаво та корисно швидко отримувати виключно правдиву та об'єктивну інформацію. Зважаючи на те, що в інтернеті інформація представлена в неперевіреному, хаотичному вигляді людина часто дезорієнтується і тому їй важко виокремити головну об'єктивну суть в тому питанні, яке вона вивчає.

Вивчаючи цільове призначення наукових журналів ми зрозуміли, що вони несуть не тільки кумулятивну функцію, але і комунікативну, тобто відбувається комунікація між фахівцями різних галузей у просторі друкованих та електронних версій.

Нині перевагу набувають електронні версії видань у порівнянні з друкованими. (Постійне поповнення бази новітніх публікацій, анотації та повні вихідні дані статті).

В Україні науково-популярні видання не зовсім відповідають, реаліям часу та запитам суспільства. У період скрутного соціально-економічного становища, війни на сході України та тотального зубожіння населення запит суспільства на науково-популярну періодику є достатньо низьким та неактуальним. Також існує низька оперативність подачі інформації. Журнал має дуже швидко реагувати на сучасні зміни в науці і техніці і потребує оперативності в наповнюванні свого контенту. Такий підхід повинен стосуватися насамперед видань, розрахованих на молодіжну аудиторію. Важливо також не тільки пропагувати готове дослідження, а й показати процес його здійснення, що сприяє підвищенню інтересу до наукового процесу, проведення власних пошуків. (Прикладами таких журналів можуть бути нові журнали «Куншт» та «Еверест»). Науково-популярні журнали, розраховані на аудиторію старшого віку, потребують акцентувати увагу на матеріалах більш ґрунтовного характеру, фундаментальних досліджень, біографічних нарисах. Виходячи з аналізу журнал «Світогляд» відповідає таким критеріям.

Зважаючи на складність оформлення науково-популярних та специфічність подачі інформації журнал має створюватись спільно з журналістами та науковцями. Часто останні занурені власні дослідження їм буває важко виокремити найцікавіше для невідготовленого читача. Тому поєднання зусиль науковця та журналіста, який володіє прийомами популяризації інформації, її правильного структурування, методиками втримання уваги читача та ін. дозволить одержати якісний медійний продукт. Як відомо, час актуальності інформаційних матеріалів періодичних видань менший за книжкові, тож якщо журнал не надходить до читача одразу «в руки»,

якщо перебуває на полицях бібліотек, майже нанівець зводяться його комунікативна та інформаційна функції. Приклади журналів «Наука и техника» та «Світогляд» свідчать про існування в Україні науковців, що бажають і можуть інформувати суспільство про власні досягнення. Однак їм потрібна фахова допомога редакторів, журналістів та медійників.

Оскільки електронні версії видань постійно поповнюють свій контент тому вони мають перевагу у порівнянні з друкованими версіями журналів. Досліджуючи дане питання можна зробити висновок, що журнали несуть не тільки кумулятивну функцію, але і комунікативну, тобто відбувається комунікація між фахівцями різних галузей у просторі друкованих та електронних версій, тому електронна версія може справлятися з комунікативною функцією краще ніж друкована.

Також було встановлено, що наукові журнали: 1) забезпечують наукову спільноту, а також зацікавлених непрофесіоналів новинами щодо вітчизняних та зарубіжних наукових розробок; 2) концентрують матеріали, які б за інших обставин були розпорошені через публікацію в індивідуальних працях; 3) дозволяють науковцям і всім зацікавленим зорієнтуватися у перебігу певного наукового дослідження ще до знайомства з матеріалами про завершену роботу; 4) сприяють розв'язці наукових питань, забезпечуючи її відносно недорогими каналами комунікації; 5) спонукають учених до публікації своїх праць; 6) слугують форумом для безперервної критичної оцінки наукових гіпотез і теорій [8]. Проте, незважаючи на реалії науковий журнал залишається основним оперативним джерелом нової інформації про досягнення науки і техніки і отже, найголовнішим засобом, що сприяє популяризації науково-технічного прогресу.

Список використаних джерел

1. Наукова періодика в Україні: перспективи і проблеми розповсюдження / Т. М. Яцків // Наука України у світовому інформаційному просторі. – К.: Академперіодика, 2011. – Вип. 5. – С. 62–68. – укр.
2. Коновець О. Сучасна періодика в системі наукової комунікації // Вісник Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка; Сер.: Журналістика. – 2008. – Вип. 16. – С. 9–15.
3. <http://www1.nas.gov.ua/publications/news/Pages/05012011.aspx>
4. <http://commons.com.ua/>
5. <http://www.naturalist.if.ua>
6. <http://naukatehnika.com>
7. Від «Знаття» до «Науки і суспільства» – 100 років // Товариство «Знання» України.
8. Зелінська Н. В. Традиційна періодика у системі сучасної наукової комунікації: тенденції та перспективи.

References

1. Naukova periodyka v Ukraїni: perspektivy i problemy rozpovsjudzhennja / T. M. Jackiv // Nauka Ukraїny u svitovomu informacijnomu prostori. – K.: Akademperiodyka, 2011. – Vyp. 5. – S. 62–68. – ukr.
2. Konovec' O. Suchasna periodyka v systemi naukovoї komunikacii' // Visnyk Kyi'v. nac. un-tu imeni Tarasa Shevchenka; Ser.: Zhurnalistyka. – 2008. – Vyp. 16. – S. 9–15.
3. <http://www1.nas.gov.ua/publications/news/Pages/05012011.aspx>
4. <http://commons.com.ua/>
5. <http://www.naturalist.if.ua>
6. <http://naukatehnika.com>
7. Vid «Znattja» do «Nauky i suspil'stva» – 100 rokiv // Tovarystvo «Znannja» Ukraїny.
8. Zelins'ka N. V. Tradycijna periodyka u systemi suchasnoi' naukovoї komunikacii': tendencii' ta perspektivy.

Borozdykh N. V., post-graduate student of the Department of Sociology and Methodology of Science, SD «IDNTPIN them G. M. Dobrova National Academy of Sciences of Ukraine» (Ukraine, Kyiv), natalia.borozdykh@ukr.net

Popular science magazines: realities and problems

Researchers of scientific communication and periodicals in Ukraine point out that a certain system of scientific, professional and popular scientific periodicals has been formed, which to some extent corresponds to the new conditions for the existence of science and technology. In Ukraine, about 50 titles of magazines are published, which position themselves as popular science. Of these, 47 are officially registered in the State Register of printed mass media and information agencies as subjects of information activity. Despite the fairly large number of titles presented by the magazines, today qualitative popular science magazines, which highlight the problems of science, technology and education, are not sufficiently enough.

Keywords: popular science journals, popularization of science, printed journals, electronic journals, scientific journalism.

* * *

УДК 316.351:378(4):37.01(09)(477)

Гапченко О. В.,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри філософії і політології, Хмельницький національний університет (Україна, Хмельницький), gapchenkoov@ukr.net

Українська інтелектуальна еліта ТА НОВИЙ СТИЛЬ ЖИТТЯ

Досліджується місце і роль української інтелектуальної еліти у творенні нового стилю життя, єдиного європейського культурно-освітнього простору, в розвитку форм освітньої діяльності, що формують особистість. Підкреслюється, що завдяки дотриманню українською інтелігенцією XVI–XVII ст. гуманістичних традицій відбувалася трансляція цінностей європейського духовного життя на українській ґрунт, утверджувалися європейські зразки освіти та науки, формувалася досвід ставлення до суб'єкта освітньо-виховного процесу як до неповторної особистості, носія високих моральних якостей. Діяльність інтелектуальної еліти оцінюється з позицій сучасних актуальних завдань розвитку української освіти.

Ключові слова: інтелектуальна еліта, освіта, особистість, стиль життя, гуманізм, цінності.

Особливим періодом української історії, в який було продемонстровано механізм творення нового стосовно загального стану суспільства стилю життя, було культурно-національного відродження другої половини XVI – першої половини XVII ст. Головним суб'єктом і носієм нового стилю життя в цей період українського життя виступає інтелігенція, освічені люди, інтелектуальна еліта, тобто люди, що продукували нові для свого часу зразки поведінки, відмінні від середньовічних стереотипів форми духовної, літературної та інтелектуальної діяльності, утверджували цінності розуму, високої індивідуальної освіченості й культури. Українські гуманісти, як і західноєвропейські, намагалися осмислити місце людини в світі й водночас самі жили за законами свого світосприйняття, продукуючи одну з моделей стилю життя в цілому.

Слід відзначити, що розвиток нового стилю життя особистості був детермінований великою мірою високою оцінкою освіти і знань період культурно-національного відродження другої половини XVI – першої половини XVII ст. Освіта в очах культурної еліти українського суспільства перетворювалася в засіб самореалізації людини, в механізм культурного удосконалення особистості перед загрозою домінування чужих впливів.